

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2016 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO

2016 m. balandžio 26 d. Nr. K-108

Alytus

Igyvendinama Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008-04-30 sprendimu Nr. K-108 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“, 21.8 punktą, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2016 metų veiklos planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės tarybos

2016 m. balandžio 26 d.

sprendimu Nr. K-108

**BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURO
2016 M. VEIKLOS PLANAS**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Veiklos plane iškeltas tikslas rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas. Visuomenės sveikatos biuro (toliau – Biuras) veiklos 2016 m. plane (toliau – planas) iškeltas siekiamas tikslas ir uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės, įgyvendinimo partneriai, vertinimo kriterijai ir laukiami rezultatai.

1.2. Biuro veiklos planas parengtas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pateiktu siūlymų bei priemonių, kurias būtų tikslinga įtraukti į savivaldybių visuomenės sveikatos biurų 2016 m. veiklos planus, sąrašą, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro parengtu „Visuomenės sveikatos stiprinimo vadovu savivaldybėse“, Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatais bei tęsiant Biuro pradėtas vykdyti teigiamą rezultatą turėjusias veiklas, taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 ir 4 dalimis, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 Pasaulio sveikatos organizacijos dokumentu „Sveikata visiems XXI a.“, Europos Sąjungos visuomenės sveikatos programa; Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) ir kitais teisės aktais ir sveikatos politikos principais, kurie užtikrina visuomenės sveikatos politikos formavimą ir įgyvendinimą.

2. SITUACIJOS ANALIZĖ

2.1. Demografinė situacija. 2014 metų pradžioje Alytaus rajone gyveno 27 347 gyventojai, t. y. 271 gyventojais mažiau nei prieš metus. Vertinant demografinę situaciją pagal lytį, pastebėta, kad moterys Alytaus rajono savivaldybėje sudarė daugiau nei pusę (51 proc.) gyventojų, vyrai – 48 proc.:

2.1.1. 2014 m. pradžioje Alytaus rajone gyveno 13975 moterys (159-omis mažiau nei 2013 m.) ir 13372 vyrai (112 mažiau nei 2013 m.);

2.1.2. Ne vienerius metus Lietuvoje bei Alytaus rajone pastebima gyventojų senėjimo tendencija: kasmet mažėja vaikų iki 17 m. amžiaus procentinė dalis ir didėja pagyvenusių žmonių dalis. 2014 m. vaikai iki 17 metų sudarė 16,9 proc., 18–44 m. gyventojai 30,6 proc., 45–64 m. žmonės – 29,2 proc., 65 m. ir vyresni – 23,3 proc. visų Alytaus rajono gyventojų;

2.1.3. 2014 m. pagal demografinį senatvės koeficientą (pagyvenusiu, t. y. 60 metų ir vyresnio amžiaus žmonių skaičių, tenkantį šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus) Alytaus rajono savivaldybė šalies mastu kaip ir 2013 m. išliko tryliktoje vietoje, kaimyninių savivaldybių atžvilgiu geresnis demografinis senatvės koeficientas buvo tik Alytaus mieste;

2.1.4. 2014 m. Alytaus rajone gimė 240 naujagimių (19 mažiau nei 2013 m.), mirė 77 gyventojais mažiau, t. y. 438 gyventojai (2013 m. 515), todėl natūrali gyventojų kaita (skirtumas tarp gyvų gimusiųjų ir mirusiųjų per metus) išliko neigiama;

2.1.5. 2014 m. vidutinė tikėtina (vyrų ir moterų bendrai) gyvenimo trukmė Alytaus rajone buvo 75,25 metai ir lyginant su Lietuvos rodikliu, yra ilgesnė vieneriais metais.

2.2. Mirtingumo rodikliai. Lietuvoje 2014 m. mirė 40 252 žmonės, Alytaus rajone – 438 asmenys (226 moterys ir 212 vyrų). Mirtingumas Alytaus rajone patenka į 20-tuką savivaldybių, kuriose fiksuojamas didžiausias mirtingumas, tačiau, lyginant su praėjusiais metais, mirtingumas sumažėjo – 100 tūkstančių gyventojų atitinkamai teko 1608 ir 1873 (2013 m.) mirusieji.

Dažniausios mirties priežastys jau ne vienerius metus išlieka tos pačios: kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys. Didžiausias mirtingumas registruojamas tarp vyriausių Alytaus rajono gyventojų (65 m. ir vyresnių), kurių dažniausia mirties priežastimi tapo kraujotakos sistemos ligos:

2.2.1. vertinant mirtingumą pagal lytį, remiamasi standartizuotais mirtingumo rodikliais, kurie rodo mirusiųjų skaičių 100 tūkst. gyventojų pagal Europos standartą, kuomet eliminuojamas amžiaus ir lyties veiksnys, standartizuotas Alytaus rajono vyrų mirtingumas (1131,79 / 100 000 gyv.) 2014 m. buvo daugiau nei du kartus didesnis nei moterų (549,98 / 100 000 gyv.);

2.2.2. abiejų lyčių pagrindinė mirties priežastis – kraujotakos sistemos ligos, nuo kurių mirė 165 moterys ir 103 vyrai. Šios mirties priežastys sudarė daugiau nei pusę, t. y. 61 proc. visų mirties atvejų Alytaus rajone, tačiau lyginant su 2013 m. jų sumažėjo 62 atvejais;

2.2.3. antroji daugiausiai gyvybių pasiglemžusi mirties priežastis – piktybiniai navikai, dėl kurių 2014 m. mirė 76 Alytaus rajono gyventojai, iš kurių 30 moterų ir 46 vyrai. Mirties priežasčių struktūroje mirtingumas dėl piktybinių navikų sudaro 17,4 proc. visų mirčių (2013 m. – 14,6 proc.). Daugiausiai, 16 gyventojų mirė dėl trachėjos-plaučių piktybinių navikų, po 5 gyventojus dėl skrandžio ir priešinės liaukos vėžinių susirgimų;

2.2.4. 2014 m. dėl išorinių mirties priežasčių mirė 38 Alytaus rajono žmonės: transporto įvykių metu – 3 (8 proc.), paskendo – 4 (11 proc.), dėl šalčio poveikio – 3 (8 proc.), nusižudė – 6 (16 proc.), dėl nukritimų – 7 (18 proc.) ir dėl kitų priežasčių.

2.3. Sergamumo rodikliai. Alytaus rajone sergamumo rodikliai (vaikų ir suaugusiųjų) 2014 m. buvo geresni nei Lietuvos Respublikos ir Alytaus apskrities, t. y. 1000-čiui gyventojų teko mažiau ligų atvejų:

2.3.1. 2014 m. daugiausiai Alytaus rajono gyventojų sirgo kvėpavimo sistemos ligomis, t. y. 7283 sergantieji, 1000-čiui gyv. teko 267 sergantys asmenys (Lietuvoje – 280,4/1000 gyv.). Šiomis ligomis dažniausiai sirgo vaikai (0-17 m.), 1000-čiui gyventojų teko 610 sergančiųjų, mažiausiai – 18-64 m. amžiaus Alytaus rajono gyventojai.

2.3.2. kraujotakos sistemos ligomis sirgo 6741 Alytaus rajono gyventojas, 1000 gyv. teko 247 sergantieji, sergamumas atitiko Lietuvos vidurkį (246,1/1000 gyv.). Dažniausios iš šios sistemos ligų – hipertenzinės ligos, kuriomis sirgo net 5136 rajono gyventojai;

2.3.3. 2014 m. užkrečiamomis ligomis sirgo 4880 Alytaus rajono gyventojų, 10,4 proc. mažiau nei 2013 m. Užkrečiamųjų ligų struktūroje gripas ir ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos sudarė 91 proc. (2013 m. – 95 proc.) visų ligų;

2.3.4. 2014 m. pagerėjo tuberkuliozės epidemiologinė situacija rajone. Sergamumas tuberkulioze lyginant su 2013 m. sumažėjo daugiau nei trečdaliu (37 proc.) ir buvo mažesnis nei Lietuvos vidurkis, atitinkamai 2,92 ir 3,29 atvejai 10 tūkst. gyventojų. Didesnė dalis naujai susirgusių atvira tuberkulioze buvo darbingo amžiaus asmenys, iš kurių net 80 proc. – bedarbiai, piknaudžiaujantys alkoholiu ir pažeidžiantys gydymo režimą. 2014 m. užregistruota 8 tuberkuliozės atvejai, 5 mažiau nei prieš metus;

2.3.5. imunoprofilaktinė situacija Alytaus rajone, lyginant su 2013 m., žymiai pagerėjo: paskiepyta 97,6 – 100 proc. skiepinčių vaikų. Net 6 rūšių vakcinacijos įvykdytos 100 proc.

3. PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

3.1. Tikslas – stiprinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdam Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

3.2. Uždaviniai:

3.2.1. užtikrinti koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, stiprinant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir formuojant teigiamą požiūrį į sveikatą;

3.2.2. vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos monitoringą, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones;

3.2.3. stiprinti Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą, organizuojant ir vykdam sveikatą stiprinančias veiklas, didinti gyventojų informuotumą apie sveiką gyvenimo būdą ir ligų prevenciją.

4. PLANO ĮGYVENDINIMO PARTNERIAI

4.1. Alytaus rajono savivaldybės administracija.

4.2. Alytaus rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

4.3. Alytaus rajono savivaldybės ugdymo įstaigos.

4.4. Alytaus rajono bendruomenės.

4.5. Nevyriausybinės organizacijos.

5. PLANO FINANSAVIMO ŠALTINIAI

5.1. Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos.

5.2. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos.

5.3. Kiti šaltiniai.

7. PRIEMONIŲ PLANAS*

	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai, informavimo veiksmai	Pranešimai, paskaitos, pamokos, diskusijos, debatai, konkursai, viktorinos, varžybos ir kiti vieši renginiai
1.1.	Mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūra**,***	
1.1.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<ul style="list-style-type: none"> • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai plokščiapėdystės profilaktikos klausimais; • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai akių ligų profilaktikos klausimais
1.1.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	Praktiniai užsiėmimai sveikos mitybos pasirinkimo klausimais
1.2.	Mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūra**,***	
1.2.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<ul style="list-style-type: none"> • Kuprinių svėrimo akcija „Ką kuprinėje neši?“; • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai plokščiapėdystės klausimais
1.2.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	Praktiniai užsiėmimai sveikos mitybos pasirinkimo klausimais
1.2.3.	Fizinis aktyvumas	<ul style="list-style-type: none"> • Orientacinio sporto ir sveikos gyvensenos mokymo metodais parengti vieši fizinio aktyvumo kultūrą skatinantys renginiai; • Fizinį aktyvumą skatinantys, netradicines sporto šakas propaguojantys renginiai
1.2.4.	Psichikos sveikata (smurto, savižudybių	Smurto ir patyčių prevencijos renginys / netradicinio ugdymo diena „Gardumiada“

	prevencija, streso kontrolė ir kt.)	
1.2.5.	Aplinkos sveikata	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdymo įstaigos aplinkos vertinimas, rekomendacijų teikimas administracijai dėl mokyklos saugios ir sveikatai stiprinti pritaikytos aplinkos kūrimo; • Garso lygio, apšvietimo ir oro drėgmės matavimų akcija „Saugi aplinka mano mokykloje“
1.2.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	Orientacinio sporto ir sveikos gyvensenos mokymo metodais parengtas viešas renginys „Susiorientuok. Dūmas ne tau!“, skirtas lapkričio 17 d. –Tarptautinei nerūkymo dienai
1.2.7.	Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	Gruodžio 1d. – Pasaulinės kovos su AIDS dienos paminėjimas
1.2.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	<ul style="list-style-type: none"> • Konkursas / akcija „Bakterijoms ir virusams ant mūsų rankų vietos nėra“; • Užkrečiamos parazitinės, kirmėlinės ligos ir jų prevencija „Apsaugok save ir kitus“
1.2.10.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos skatinimas / konkursas „Silantams draugiškiausia klasė“
1.2.11.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	Pirmosios pagalbos mokymai
2.	Visuomenės sveikatos stiprinimas*,***	
2.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<ul style="list-style-type: none"> • Balandžio 7 d. – Pasaulinė sveikatos diena / renginys / akcija; • Balandžio 28 d. – Pasaulinė darbuotojų saugos ir sveikatos diena / renginių ciklas darbovietėse; • Birželio 14 d. – Pasaulinė kraujo donorų diena/kraujo donorystės akcija; • Renginių ciklas rajono bibliotekos filialuose „Dvi „B“ – sveikatos labui“
2.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	Lapkričio 8 d. – Europos sveikos mitybos diena / Maisto gamybos varžytuvės

2.3.	Fizinis aktyvumas	<ul style="list-style-type: none"> • Gegužės 10 d. – Judėjimo sveikatos labai diena / šiaurietiškojo ėjimo žygis; • Reguliarūs fizinio aktyvumo užsiėmimai-mankštos, šiaurietiškojo ėjimo užsiėmimai bendruomenėse; • Akcija „Nespėliok. Geriau susiskaičiuok“
2.4.	Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	Spalio 10 d. – Pasaulinė psichikos sveikatos diena / streso valdymo užsiėmimai
2.5.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	<ul style="list-style-type: none"> • Rugsėjo 25 d. – Pasaulinė širdies diena / akcija; • Akcijų ciklas „Kelaujanti sveikatos palapinė“.

**Priemonių plane pateikiamos pagrindinės priemonės išskeltiems uždaviniams pasiekti, paliekant galimybę metų eigoje planą papildyti priemonėmis, atsirandančiomis atsižvelgiant į tikslinių grupių poreikį, partnerių pasiūlymus, veiklą koordinuojančių institucijų rekomendacijas.*

*** Mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūra vykdoma pagal atskirus mokslo metams paruoštus planus, suderintus su savivaldybės gydytoju, ugdymo įstaigų administracija, todėl bendrame Biuro veiklos plane pateikiamos tik svarbiausios veiklos šiose įstaigose.*

**** Straipsniai, publikacijos, pranešimai spaudai ir kita sveikatinančios informacijos sklaida vykdoma nuolat, atsižvelgiant į aktualijas valstybėje bei savivaldybėje.*

7. PLANO VERTINIMO KRITERIJAI

Eil. Nr.	Funkcija, veikla	Vertinimo kriterijaus reikšmė													
		I pusmetis							Metinė						
		Pranešimai, paskaitos, pamokos, diskusijos, debatai, konkursai, viktorinos, varžybos ir kiti vieši renginiai		TV ir radijo laidos, video- ir audiosiužetai	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (unikaliais vienetais)			Stendai, plakatai, brošiūros, knygos, atmintinės, lankstinukai ir kiti leidiniai	Pranešimai, paskaitos, pamokos, diskusijos, debatai, konkursai, viktorinos, varžybos ir kiti vieši renginiai		TV ir radijo laidos, video- ir audiosiužetai	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (unikaliais vienetais)			Stendai, plakatai, brošiūros, knygos, atmintinės, lankstinukai ir kiti leidiniai
		renginių sk.	dalyvių sk.			unikalūs vienetai	tiražas	elektroninių leidinių sk.	renginių sk.	dalyvių sk.			unikalūs vienetai	tiražas	elektroninių leidinių sk.
	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai, informavimo veiksmai														
1.1.	Skirti mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
	Iš viso	9	190	0	0	2	6	0	18	405	0	3	3	9	0
1.1.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	3	50			1	3		9	165		3	1	3	

1.1.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	3	10							6	110					
1.1.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	3	130							3	130					
1.1.10.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena													1	3	
1.1.11.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija					1	3							1	3	
1.2.	Skirti mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai	1	2	3	4	5	6	7		1	2	3	4	5	6	7
	Iš viso	48	1900	0	2	2	26	1		21 5	7045	0	6	7	1563	2
1.2.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	11	400		2	1	13	1		33	855		6	4	1526	2
1.2.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	11	350							22	410					
1.2.3.	Fizinis aktyvumas	1	50							1	50					
1.2.4.	Psichikos sveikata	10	900							10	900					
1.2.5.	Aplinkos sveikata									11	840					
1.2.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija									1	60			1	11	
1.2.7.	Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija									16	780					
1.2.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	15	200							55	2050					
1.2.10.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena									41	650			1	13	

8. LAUKIAMI REZULTATAI

8.1. Bus sistemingai kaupiami visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys. Visuomenei ir sveikatos politikos formuotojams bus pateikta informacija apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą. Vadovaujantis gautais duomenimis bus planuojamos ir įgyvendinamos savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemonės.

8.2. Bus teikiamos kokybiškos visuomenės sveikatos paslaugos Alytaus rajono gyventojams, didės gyventojų informuotumas sveikatos srityje, bus priartintos visuomenės sveikatos paslaugos prie rajono gyventojų.

8.3. Pagerės tėvų, mokyklos bendruomenės informuotumas apie mokinių sveikatos būklę, bus organizuojamos kokybiškesnės sveikatos stiprinimo priemonės tėvams, pedagogams, bus sistemingai ir nuosekliai konsultuojami visuomenės sveikatos priežiūros darbuotojai ugdymo įstaigose. Mokiniai nuolat gilins savo sveikatos žinias įvairiomis sveikatos temomis.